

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
факультет історії і права

*кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського*

*кафедра державно-правових дисциплін,
кримінального права і процесу*

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

кафедра правового регулювання економіки

Матеріали круглого столу
до Дня юриста

***«Виклики правничої
професії
в умовах воєнного
стану»***

06 жовтня 2022 року

м. Харків

Виклики правничої професії в умовах воєнного стану : тези доповідей та наукових повідомлень учасників круглого столу присвяченого до Дня юриста (6 жовтня 2022 року) / уклад.: О.О. Коваленко, Т.Г. Головань, М.Д. Ждан ; за ред. О.О. Коваленко. – Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. – 158 с.

У збірнику розміщено тексти наукових доповідей та повідомлень, присвячених актуальним проблемам правничої професії в умовах воєнного стану.

Видання адресоване вченим, аспірантам, докторантам, викладачам закладів юридичної освіти, працівникам суду, адвокатури, органам юстиції, співробітникам Державної служби зайнятості України, практикуючим юристам, громадським діячам, профспілковим активістам, іншим особам, що цікавляться проблемами правничої професії в умовах воєнного стану.

Матеріали круглого столу оприлюднені у електронному вигляді на сервері відкритого електронного архіву (репозитарію) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди EKhNPUiR (електронний архів): <http://dSPACE.hnpu.edu.ua/> та на сайті факультету історії і права: <http://www.hnpu-laws.in.ua/> у розділі «Наука».

Інформація про оргкомітет. Координацію проведення круглого столу здійснює кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського та кафедра державно-правових дисциплін, кримінального права і процесу – тел.: +38(057)700-35-16, e-mail: trudkonf.hnpu@gmail.com)

Коваленко Олена Олександрівна (в.о. завідувача кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського д-р юрид. наук, професор) +38(057)598-98-75;

Головань Тетяна Георгіївна (в.о. завідувача кафедри державно-правових дисциплін, кримінального права і процесу канд. юрид. наук, доцент) +38(067)681-93-90;

Ждан Микола Дмитрович (канд. юрид. наук, доцент) +38(063)948-05-19.

Оргкомітет круглого столу не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники та їх наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів круглого столу посилання на джерела є обов'язковим.

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
протокол №10 від 19 жовтня 2022 р.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2022

Гелашвілі А.Г. НЕРУХОМЕ МАЙНО ЯК ГАРАНТІЯ ПРАВА НА ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ ЖИТТЯ ПРИ УКЛАДАННІ ДОГОВОРУ ПРО ПРИПИНЕННЯ ПРАВА НА АЛІМЕНТИ ДЛЯ ДИТИНИ У ЗВ'ЯЗКУ З ПЕРЕДАЧЕЮ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО	89
Фатєєв Я.В. ДИНАМІКА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗМІН ІСТОТНИХ УМОВ ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	91
Журавльов М.С. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ БОЙОВОЇ ОБСТАНОВКИ ЯК КВАЛІФІКУЮЧОЇ ОЗНАКИ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ	93
Кузнецова К.І. ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ СУДУ	96
Лиманський П.П. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	99
Герасименко Г.О. ОХОРОНА ПРАВА НА МАТЕРИНСТВО ТА БАТЬКІВСТВО ЯК ФАКТОР ПОДОЛАННЯ ДЕМОГРАФІЧНОЇ КРИЗИ	102
Жиленко Х.О. ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ЧЛЕНСТВА В СІМ'Ї У СФЕРІ ПРИВАТНОГО ТА ПУБЛІЧНОГО ПРАВА	104
Коренцов О.І. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	107
Панаско Ю.І. ПРАЦЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ: РЕАЛІЇ ВОЄННОГО РЕЖИМУ ТА ПІСЛЯВОЄННІ ПЕРСПЕКТИВИ	110
Сапітон Д.В. ПРИЗУПИНЕННЯ ДІЇ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ	113
Ференець О.Є. СУД ПРИСЯЖНИХ У ЗДІЙСНЕННІ ПРАВОСУДДЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ РЕФОРМ СУДУ ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ	116
Шапірко В.Г. ГЕНДЕРНО-ПРАВОВА ЕКСПЕРТИЗА ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ	117
Варук В.В. ПРОБЛЕМИ ТА ГОТОВНІСТЬ ДО РЕФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ	120
Донченко К.Р. ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА: ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ	122
Андрєєва Ю.С. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ	126

2. Рекомендації Ради суддів України щодо роботи судів в умовах воєнного стану: веб-сайт. URL: <http://rsu.gov.ua/ua/news/usim-sudam-ukraini-rsu-opublikovala-rekomendacii-sodo-rooti-sudiv-v-umovah-voennogo-stanu> (дата звернення 30.09.2022)

3. Проект Закону про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України (щодо здійснення судочинства в умовах воєнного чи надзвичайного стану) від 26.04.2022: веб-сайт. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39489> (дата звернення 30.09.2022)

4. Судова влада України: веб-сайт. URL: <https://court.gov.ua/press/news/1173657> (дата звернення 29.09.2022)

5. Урядовий портал: веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/service/elektronnij-sud> (дата звернення 29.09.2022)

6. Урядовий портал: веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/usi-pitannya-po-e-poslugam/sho-tak-elektronnij-cifrovij-pidpis-ecp> (дата звернення 29.09.2022)

7. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 №2155-VIII. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (дата звернення 30.09.2022)

8. Дія: Державні послуги онлайн: веб-сайт. URL: <https://diia.gov.ua/faq/1> (дата звернення 29.09.2022)

9. Постанова Верховного Суду від 03 травня 2022 року, справа № 205/5252/19: веб-сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104282885> (дата звернення 29.09.2022)

УДК 349.2

ORCID 0000-0003-2929-24181

Лиманський Павло Павлович,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
2-го року навчання
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
plimanski@gmail.com

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року зазначає, що «працівникам закладів освіти, установ освіти, наукових установ, у тому числі тим, які в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану в Україні чи окремих її місцевостях, оголошених у встановленому порядку (особливий період) були вимушені змінити місце проживання (перебування), залишити робоче місце, місце навчання, незалежно від місця їх проживання (перебування) на час особливого періоду гарантується: організація освітнього процесу в дистанційній формі або в будь-якій іншій формі, що є найбільш безпечною для його учасників; збереження місця роботи, середнього заробітку, здійснення виплати стипендії та інших виплат, передбачених законом» [1].

Тобто, можна зробити висновок, що збереження місця роботи та середнього заробітку з усіма виплатами, які передбачені Законом, гарантується під час здійснення науково-педагогічним працівником освітнього процесу в іншій, крім офлайн-формі, безпечній формі, у тому числі дистанційній.

Наголосимо, що особливості щодо оплати праці, в період воєнного стану, що не передбачені іншими актами законодавства, регламентуються Законом України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15 березня 2022 року (далі - Закон) [2]. Так, ст. 10 Закону наголошує, що роботодавець повинен вживати усіх можливих заходів щодо забезпечення реалізації права працівників на своєчасне отримання заробітної плати. Немоżliвість вчасно виплатити заробітну плату з причини бойових дій не звільняє роботодавця від обов'язку виплатити заробітну плату. Тобто, роботодавець повинен використовувати всі можливі заходи для забезпечення реалізації права працівників на своєчасне отримання заробітної плати.

Необхідно наголосити, що дистанційна робота може відбуватися без укладання трудового договору в письмовому вигляді. І в цьому, вбачається створення законодавцем достатньо гнучкого способу виконання професійних завдань за межами робочого місця, але головною умовою є своєчасне виконання цих завдань та посадових обов'язків.

У відповідності зі ст. 60-2 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП України) за дистанційною формою організації праці робота виконується працівником поза робочими приміщеннями чи територією власника, в будь-якому місці за вибором працівника та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Дистанційна форма роботи може бути запроваджена наказом (розпорядженням) власника [3]. Оплата праці в цьому випадку проводиться в повному обсязі згідно з діючим законодавством.

У разі відсутності організаційних або технічних умов, необхідних для виконання професійних завдань, робіт оголошується простій щодо окремих працівників або структурних підрозділів у відповідності з статтею 34 КЗпП України, а порядок оплати часу простою регламентується статтею 113 КЗпП України.

В свою чергу, необхідно зазначити, що Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання оплати праці працівників державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, що фінансуються або дотуються з бюджету, в умовах воєнного стану» від 07.03.2022 року № 221 надано право керівникам державних органів, підприємств, установ та організацій, що фінансуються або дотуються з бюджету, до припинення чи скасування воєнного стану в Україні в межах фонду заробітної плати, передбаченого у кошторисі, самостійно визначати розмір оплати часу простою працівників, але не нижче від двох третин тарифної ставки встановленого працівникові тарифного розряду (посадового окладу) [4].

Слід зауважити, що частина 3 ст. 113 КЗпП України зазначає, що за час простою, коли виникла виробнича ситуація, небезпечна для життя чи здоров'я працівників або людей, які його оточують, і навколишнього природного середовища не з його вини, за ним зберігається середній заробіток [3]. Таким чином, можна констатувати, що Постанова Кабінету Міністрів України № 221 встановлює нижню межу оплати часу простою працівників – не нижче двох третин тарифної ставки посадового окладу і не передбачає заборону здійснювати

оплату часу простою у більш високому розмірі – середньої заробітної плати. Остаточне рішення приймає керівник установи, зважаючи на фінансову ситуацію в галузі.

В свою чергу, лист МОН України «Про оплату праці працівників закладів освіти» № 1/4444-22 від 25.04.2022 року зазначає, що «згідно Угоди між Міністерством освіти і науки України та ЦК Профспілки працівників освіти і науки України на 2021- 2025 роки, сторони рекомендують керівникам установ та закладів освіти забезпечити оплату простою працівникам, включаючи непедагогічних та тих, які працюють за сумісництвом, не з їх вини в розмірі середньої заробітної плати» [5].

До речі, МОН України неодноразово листами від 28.02.2022 № 1/3292-22, від 06.03.2022 № 1/3370-22, від 07.03.2022 № 1/3378-22 та від 15.03.2022 № 1/3463-22 доводило до відома керівників департаментів освіти, керівників закладів освіти про особливості оплати праці працівників закладів освіти під час призупинення навчання, в умовах дистанційного навчання, під час простою тощо.

Обмежений фінансовий ресурс для виплат заробітної плати науково-педагогічним працівникам, що виник у зв'язку із запровадженням військового стану в Україні, провокує керівників закладів вищої освіти приймати рішення про зменшення розмірів надбавок і доплат. Але, законодавчі акти наголошують, що керівники закладів освіти мають право зменшувати розміри лише тих доплат і надбавок, які встановлені нормативними актами у граничних розмірах або мають необов'язковий характер (за складність, напруженість, за виконання особливо важкої роботи, за престижність праці тощо) [5].

Таким чином, можна констатувати, що незважаючи на складність ситуації, що склалася в освітній галузі у зв'язку із введенням військового стану в Україні, питання організації оплати праці науково-педагогічних працівників знаходиться у полі зору законодавців. Певні розходження у нормативних актах дають підстави говорити про їх удосконалення, але в цілому, можна зазначити, що закони спрямовані на забезпечені своєчасної та справедливої оплати праці освітянам.

Список використаних джерел

1. Про освіту. Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану. Закон України від 15 березня 2022 року N 2136-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>. (дата звернення 15.09.2022 р.)
3. Кодекс законів про працю України. Закон України від 10.12.71р . № 322-VIII URL: [http:// https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text](http://https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text) (дата звернення 15.09.2022)
4. Деякі питання оплати праці працівників державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, що фінансуються або дотуються з бюджету, в умовах воєнного стану. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.03.2022 року № 221. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/221-2022-%D0%BF#Text>
5. Лист МОН України «Про оплату праці працівників закладів освіти» № 1/4444-22 від 25.04.2022 року. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/626/6ad/974/6266ad97409fa903924731.pdf>